

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การมอบอำนาจของปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๔/๗๒๙๙ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๔๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๔๕ (๒) และ (๓) บัญญัติว่า

“มาตรา ๔๕ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพระราชบัญญัตินี้จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระ การบริหารที่คล่องตัวในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ (๑) และ (๒) ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) ปลัดกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยปลัดกระทรวงหรือเลขาธิการ อธิการบดีในสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาในสังกัด หรือผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๓) เลขาธิการอาจมอบอำนาจให้รองเลขาธิการ ผู้ช่วยเลขาธิการ อธิการบดีในสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาในสังกัด ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

ฯลฯ

ฯลฯ

จากบทบัญญัติดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายฉบับนี้มีได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจของปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้แก่ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานที่จะโอนมาตามมาตรา ๕๙ วรรคสองไว้อย่างชัดเจน จึงมีปัญหว่า จะใช้กฎหมายข้อใดเป็นฐานในการมอบอำนาจของปลัดกระทรวงศึกษาธิการครั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่าตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้บัญญัติว่า “มาตรา

๔ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติมาใช้บังคับแก่กระทรวงศึกษาธิการโดยอนุโลม เว้นแต่ในพระราชบัญญัตินี้จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” การที่มาตรา ๔ บัญญัติไว้เช่นนี้น่าจะมีความหมายว่า หากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มิได้บัญญัติเรื่องใดไว้เป็นการเฉพาะแล้วก็ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องมาใช้โดยอนุโลม อาจเป็นการอุดช่องว่างหรือช่องโหว่ของกฎหมาย ดังนั้น การมอบอำนาจของปลัดกระทรวงศึกษาธิการครั้งนี้ จึงน่าจะใช้มาตรา ๔ และมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกอบกับมาตรา ๓๘ (๗) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

กระทรวงศึกษาธิการ จึงขอหารือว่าความเห็นข้างต้นของกระทรวงศึกษาธิการถูกต้องตามหลักในเรื่องการมอบอำนาจของปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือไม่ หากไม่ถูกต้อง เรื่องการมอบอำนาจของปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้แก่ผู้อำนวยการสำนักบริหารงาน (รวมทั้งผู้อำนวยการสำนักในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการควรจะต้องใช้ฐานของบทบัญญัติตามกฎหมายใดหรือควรจะมีวิธีปฏิบัติในเรื่องนี้อย่างไรจึงจะชอบด้วยกฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าว ประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง) แล้ว เห็นว่า เมื่อมาตรา ๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้บัญญัติไว้แล้วว่า การที่จะนำกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติในเรื่องใดมาใช้บังคับแก่กระทรวงศึกษาธิการโดยอนุโลมนั้น จะกระทำได้ก็แต่โดยที่พระราชบัญญัตินี้มิได้บัญญัติในเรื่องนั้นไว้เป็นอย่างอื่น แต่กรณีที่กระทรวงศึกษาธิการหารือนี้เมื่อพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้บัญญัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนตามมาตรา ๔๕^๒ ซึ่งเป็นการบัญญัติไว้ทำนองเดียวกันกับการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่น

^๑ มาตรา ๔ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติมาใช้บังคับแก่กระทรวงศึกษาธิการโดยอนุโลม เว้นแต่ในพระราชบัญญัตินี้จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

^๒ มาตรา ๔๕ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพระราชบัญญัตินี้จะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้

ปฏิบัติราชการแทนในมาตรา ๓๘^๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงเป็นกรณีที่ต้องถือว่าพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ นี้ได้บัญญัติเรื่องการมอบอำนาจของผู้ดำรงตำแหน่งต่างๆ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนไว้เป็น

ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระ การบริหารงานที่คล่องตัวในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่บัญญัติในมาตรา ๔๔ (๑) และ (๒) ดังต่อไปนี้

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวง เลขาธิการ หรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอธิการบดีในสถานศึกษาของรัฐจัดการศึกษาระดับปริญญาในสังกัด หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๒) ปลัดกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยปลัดกระทรวง หรือเลขาธิการอธิการบดีในสถานศึกษาของรัฐจัดการศึกษาระดับปริญญาในสังกัด หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๓) เลขาธิการอาจมอบอำนาจให้รองเลขาธิการ ผู้ช่วยเลขาธิการ อธิการบดีในสถานศึกษาของรัฐจัดการศึกษาระดับปริญญาในสังกัด ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๔) ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการสำนักบริหารงาน ผู้อำนวยการสำนักบริหารงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอาจมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า

(๕) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอาจมอบอำนาจให้ข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในเขตพื้นที่การศึกษาที่ตนรับผิดชอบได้ตามระเบียบที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

(๖) ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า อาจมอบอำนาจให้ข้าราชการในสถานศึกษาหรือในหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด

(๗) ผู้ดำรงตำแหน่ง (๑) ถึง (๖) อาจมอบอำนาจให้บุคคลอื่นได้ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดการมอบอำนาจตามมาตรานี้ให้ทำเป็นหนังสือ

คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้มีการมอบอำนาจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตลอดจนการมอบอำนาจให้ทำนิติกรรม ฟ้องคดี หรือดำเนินคดีแทนกระทรวงหรือส่วนราชการตามมาตรา ๑๐ หรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขในการมอบอำนาจให้ผู้มอบอำนาจหรือผู้รับมอบอำนาจตามวรรคหนึ่งต้องปฏิบัติก็ได้

^๓ มาตรา ๓๘ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่น ที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งใดหรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ดังต่อไปนี้

การเฉพาะแล้ว ดังนั้น เมื่อตามมาตรา ๔๕๔(๒) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญญัติเกี่ยวกับการมอบอำนาจของปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้แก่
ผู้ดำรงตำแหน่งอื่น โดยมีได้บัญญัติให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการในสังกัด
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการปฏิบัติราชการแทนได้แล้ว ปลัดกระทรวงศึกษาธิการจึงไม่อาจ
มอบอำนาจให้แก่ผู้อำนวยการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการปฏิบัติราชการแทนโดย
อาศัยบทบัญญัติมาตราดังกล่าวได้ และไม่อาจอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๕ แห่ง
พระราชบัญญัตินี้ที่จะนำความในมาตรา ๓๘ (๓)^๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ. ๒๕๓๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม เพื่อมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการปฏิบัติราชการแทนได้ตามเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น อย่างไรก็ตาม เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว
กระทรวงศึกษาธิการอาจอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๔๕ (๓)^๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ เสนอคณะรัฐมนตรีหรือกระเบียบกำหนดให้ปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการสามารถมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือผู้ดำรง
ตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้

ลงชื่อ พรทิพย์ จาละ

(นางสาวพรทิพย์ จาละ)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) ปลัดกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยปลัดกระทรวง อธิบดี หรือผู้
ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๖) ปลัดทบวงอาจมอบอำนาจให้รองปลัดทบวง ผู้ช่วยปลัดทบวง อธิบดีหรือผู้ดำรง
ตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๗) อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอาจมอบอำนาจให้รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี
ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าหรือ
ผู้ว่าราชการจังหวัด

ฯลฯ

ฯลฯ

๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

พฤษภาคม ๒๕๔๖